

Kerkdienst Janskerk 8 Oktober 2017

Thema: Onderhandelen met God

Lezing: Genesis 18, 16-33

Voorganger: Thea Peereboom

Inleiding

God besluit Abraham deelgenoot te maken van zijn (in onze ogen ongetwijfeld bijzonder onaangename en ongewenste) plannen om Sodom en Gomorra met de grond gelijk te maken, vanwege hun ongerechtigheden. De Eeuwige doet dat omdat juist uit Abraham een groot en machtig volk zal voortkomen, zoals in de passage ervoor voorspeld is. Abraham draagt de belofte van nieuw leven in zich, zo talrijk als er sterren aan de hemel staan. God kondigt aan dat hij naar Sodom en Gomorra zal afdalen om te zien of de klachten over hun ongerechtigheid echt gegrond zijn, waarmee zij de verwoesting als het ware hebben afgeroepen. Abraham laat het daar niet bij zitten, en gaat de dialoog met de Eeuwige aan. Hij pleit voor de onschuldigen die ongetwijfeld ook in de stad aanwezig zijn en vraagt wat God doen zal als er 50 rechtvaardigen te vinden zijn, zal hij dan de hele stad vergeving schenken omwille van deze 50 onschuldigen? Dat kunt U toch niet doen! God neemt ter harte wat Abraham hem zegt en stemt toe, ook als Abraham vervolgens oppert hetzelfde te handelen als er maar 45, 40, 30, 20 of zelfs maar 10 rechtvaardigen te vinden zouden zijn. Abraham neemt God zeer serieus, en gaat de dialoog met de Eeuwige aan. Hij voelt zich vrij genoeg om tegen de plannen die God hem in vertrouwen heeft verteld in te gaan. God is bereid daarnaar te luisteren en zich mee te laten voeren in Abrahams gevoel voor een andere vorm van rechtvaardigheid.

Een merkwaardig verhaal. Wat raakt ons? Wat brengt het ons? Welk nieuw licht werpt het voor ons op wie God is? Durven wij de dialoog aan te gaan met de Eeuwige, vrij en open?

Overweging 'Hoor je mij'

In het Franse woord violence, dat is 'geweld' zit 'viol' en dit is: schending, verkrachting, schending van het lichaam, schending van het denkvermogen, schending van de wil, van het geloof, van de herinnering.

Dus van de identiteit.

Elk slachtoffer van geweld voelt zich in zijn waarde verkleind, vernietigd.

Geschonden in zijn menselijke waardigheid.

Dat mensenrechten geschonden worden, vroeger en nu, dat weten we maar al te goed.

Dat er veel geweld in de bijbel voorkomt, dat weten wij ook.

Denk bijvoorbeeld aan de broedermoord van Kain en Abel, de mensen die slachtoffer werden toen ze niet mee konden in de ark van Noach, het verhaal over Abraham dat we vandaag hoorden en zo kunnen wij nog wel een tijdje doorgaan.

Een Rabbi uit de 16^e eeuw, Isaac Luria, werd getroffen door het lijden van mensen. Er was honger, ziekte, haat en oorlog.

"Hoe kan het dat God zulke vreselijke dingen toelaat?" vroeg Luria zich af.

Dit is een vraag die u wellicht ook vaak hoort wanneer u met anderen over 'geloven' spreekt.

Rabbi Luria dacht: "Misschien is het omdat God onze hulp nodig heeft". En hij verklaarde dit antwoord met de volgende mystieke legende uit een collectie die tegenwoordig bekend staat als de Luriaanse Kabbalah.

Toen God zich voornam de wereld te gaan maken, had Hij het plan een heilig licht in alles uit te storten, om alles op die manier zo te maken als Hij bedoelde, God maakte vaten om dit licht er in te doen. Maar er ging iets mis. Het licht was zo fel, dat de vaten barstten en in miljoenen scherven uiteen spatten – zoals bij een bord dat op de grond valt. (Schilderij Hans) Het is zo'n chaos in onze wereld, omdat zij vol is met scherven. Wanneer mensen elkaar geweld aandoen en het mensenrecht schenden, dan maken zij het mogelijk dat de wereld gebroken blijft.

Volgens Luria leven wij in een kosmische berg van scherven en is God niet in staat het in zijn eentje te repareren. En zo gaat de legende verder...*daarom heeft God ons geschapen en ons een vrije keuze gegeven. Wij zijn vrij met de wereld te doen wat wij willen. We kunnen toelaten dat de dingen gebroken blijven of, zoals Luria benadrukte, proberen de chaos te herstellen.*

Volgens de joodse spiritualiteit is het onze belangrijkste levenstaak om dat wat in onze wereld gebroken is, weer heel te maken.

Om aan de grote taak van het 'heel maken van de wereld' te kunnen beginnen, moeten mensen zich bewust zijn van de ontzaglijke mogelijkheden die God hen in handen heeft gegeven.

Uit de Bijbelse verhalen rond Abraham maken wij op dat God heel wat in zijn handen heeft gelegd.

Hij is een van de eersten aan wie je kan merken hoe hij God heeft leren kennen.

Het was als volgt gegaan:

God liet zijn 'tegenwoordigheid' aan Abraham zien, 'hij kende' Abraham, zo wordt er in Genesis gezegd.

In de oorspronkelijke tekst wordt met het woord 'kennen' seksuele gemeenschap aangeduid.

Abraham en God hadden in ieder geval dus een zeer intense relatie.

In Abraham bezegelde God het verbond met een volk. Een verbond in de volle betekenis van het woord, want een verbond bezegel je met een bondgenoot. Het was dus een verbond van gelijkheid.

Het verbond tussen God en Abraham hield in dat hij en zijn nakomelingen de weg van God zouden bewaren door gerechtigheid en recht te doen.

Daarom mag je zeggen dat Abraham heel wat 'in zijn handen had' om te doen.

(Het zoeken naar- en doen van gerechtigheid is trouwens een thema dat door heel de bijbel is verweven)

Het onrecht regeerde in Sodom en de kreten van degene die geschonden werden ketsten als het ware tegen het hemels gewelf.

Er was geen keren meer aan en God wilde dan ook alles in Sodom verdelgen.

Hij kon dit eigenlijk niet voor Abraham geheim houden want met hem had hij het verbond

van gelijkheid.

Daarom besloot Hij eerst 'haar geroep' dit zijn de kreten die hij hoorde van slachtoffers en geschondene, te verifiëren.

Er staat 'haar' geroep en niet 'hun' geroep.

In sommige joodse Bijbelverklaringen wordt hiervoor een verband gelegd met een meisje dat in Sodom zou hebben gewoond. Er is een overgeleverde Midrasj waarin wordt verteld dat dit meisje 'de armen' in haar waterkruik brood bracht. Echter zodra de inwoners van Sodom dit bemerkten grepen zij het meisje,

smeerde haar in met honing en legde haar op het dak van een huis waarop de bijen kwamen en haar opaten.

Dit verhaal is verre van betrouwbaar maar het brengt wel de waarheid aan het licht. Het laat zien wat de bijbel onder Goddeloosheid verstaat en waartoe Goddeloosheid mensen kan brengen. (Sodom kon weleens dichter bij huis liggen dan wij denken)

Resumerend:

God had zijn tegenwoordigheid aan Abraham laten zien, dat is één, en nadat hij zich vergewist had van de goddeloosheid in Sodom bleef hij als een rechter voor Abraham staan. Dat is twee.

Vanuit deze 2 presentiemomenten van God mogen wij lezen dat het initiatief bij God ligt. Gods betrekking tot de mens gaat vooraf aan de betrekking van de mens tot God. God went zich tot de mens en de mens zou God niet gekend hebben als God de mens niet nabij was gekomen.

En wellicht net zo belangrijk:

door het verbond was de verhouding tussen God en Abraham een van partnerschap in welwillendheid en genegenheid.

God en mens, mens en God op elkaar betrokken. (Zie plaat van Bartlema)

Vanuit dat partnerschap en vanuit zijn persoonlijke vrijheid van woord en geweten stelt Abraham in zijn dialoog met God steeds de vraag

'Hoor je mij...'

Zijn principe van gerechtigheid, in zijn verbond met God besloten, wil hij namelijk verdedigen.

'Hoor je mij' ? '

Zult Gij de rechtvaardige met de Goddeloze verdelgen? 'Hoor je mij'

Op een adembenemende wijze laat Abraham hiermee zien en horen wat geloof zou kunnen zijn.

Hij betwijfelt de heersende gedachtegang 'Alles komt zoals het komen moet'.

En als een advocaat tast hij alle mogelijkheden af om het onheil van de plaats af te wenden. Hij houdt de menselijkheid hoog.

En God luistert steeds welwillend naar hem en gaat met zijn gedachtegang mee.

'Hoor je mij...als er 50 rechtvaardigen zouden worden gevonden, zou dan Sodom niet verdorven worden.

En als er 45, 40, 30, 20 zouden worden gevonden.

Abraham gaat tot het getal 10.

10 hoeft niet als een statisch vast gegeven gezien te worden.

In de bijbel wordt niet met exacte getallen geteld.

Het komt hier aan op de presentie van 'gemeenschap van mensen', waarin de gerechtigheid, die God bedoelt, zichtbaar wordt.

Gedicht 'Mensen gevraagd' van Coert Poort

*Mensen gevraagd om de vrede te leren waar geweld door de eeuwen heen model heeft
gestaan.*

Mensen gevraagd die de wegen markeren waarop alles wat leven heeft verder kan gaan.

Mensen gevraagd om de noodklok te luiden en om tegen de waanzin de straat op te gaan

Mensen gevraagd om de tekens te duiden die alleen nog moedwillig zijn mis te verstaan

Mensen gevraagd om hun nek uit te steken voor een andere tijd en een nieuwe moraal

Mensen om ijzer met handen te breken ook al lijkt het ondoenlijk en paradoxaal

*Mensen gevraagd om hun stem te verheffen verontrust door een wapen dat niemand
ontziet*

Mensen die helder de waarheid beseffen dat wie mikt op een ander zichzelf ook beschiet

*Mensen gevraagd die in naam van de vrede voor behoud van de aarde en al wat daar
leeft wapens het liefst tot een ploeg willen smeden voor de oogst die aan allen weer
overvloed geeft*

Mensen gevraagd er worden mensen gevraagd dringend mensen gevraagd

Mensen te midden van mensen gevraagd